

Wolontariat w pomocy społecznej

Małopolska

Europejski Rok Wolontariatu 2011

ROPS
KRAKÓW
REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ

WOLONTARIAT w pomocy społecznej

Wydawnictwo sfinansowane ze środków
Województwa Małopolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ

KRAKÓW 2011

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

30-070 Kraków, ul. Piastowska 32,

Tel 012 422 06 36

www.rops.krakow.pl

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Opracowanie: Katarzyna Padászyńska, Ewa Solecka-Florek
Wioletta Wilimska – redaktor naczelny.

Okładka: Andrzej Padászyński

ISBN 978-83-60242-55-1

Nakład: 2000

Skład, druk i oprawa:

EXPOL, P.Rybiński, J.Dąbek Spółka Jawna

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek; tel./fax: (054) 232 37 23, 232 48 73

e-mail: sekretariat@expol.home.pl, <http://www.expol.home.pl>

SPIS TREŚCI

I. CZYM JEST WOLONTARIAT	5
II. GDZIE MOGĄ PRACOWAĆ I JAKIE POWINNI MIEĆ KWALIFIKACJE WOLONTARIUSZE	7
1. Komu może pomagać wolontariusz ?	7
2. Kto może być wolontariuszem ?	8
III. WSPÓŁPRACA Z WOLONTARIUSZEM	9
1. Gdzie i w jaki sposób szukać wolontariuszy?	9
2. Zasady współpracy z wolontariuszami.	11
3. Przygotowanie organizacji do pracy z wolontariuszami.	12
4. Koordynator – łącznik dwóch światów- ważne zadanie.	13
5. Wartość pomocy wolontariusza – jak ją wyliczyć?	15
6. Koszty a wolontariat.	15
IV. WOLONTARIAT ZGODNIE Z PRAWEM	17
1. Akty prawne regulujące zasady i współpracę z wolontariuszami.	17
V. WZORY DOKUMENTÓW	18
1. Porozumienie o współpracy.	18
2. Zaświadczenie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych.	21
VI. WOLONTARIAT W PRAKTYCE	22
1. Rozmowa z Beatą Komanderą – koordynatorem wolontariatu w Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzeszczach.	22
2. Rozmowa z Sebastianem Jakubcem – wolontariuszem.	23
3. Rozmowa z Marią Pułczyńską i Tadeuszem Pułczyńskim – założycielami Korczakowskiej Republiki Dziecięcej Dyliniarnia.	25
4. Rozmowa z Anną Witek – wolontariuszką w Dyliniarni.	29
5. Rozmowa z Władysławą Jędras – wolontariuszką w Dyliniarni.	30
6. Wolontariat w oczach specjalistów.	31

WSTĘP

Oddajemy w Państwa ręce poradnik „Wolontariat w pomocy społecznej”. Jest to informator skierowany do instytucji i organizacji wchodzących w skład systemu pomocy społecznej.

Celem niniejszego poradnika jest dotarcie z podstawowymi informacjami na temat wolontariatu do instytucji zajmujących się pomocą społeczną, które ze względu na różne okoliczności potrzebują wsparcia wolontaryjnego.

Poradnik składa się z dwóch części: pierwsza zawiera informacje na temat podstawowych pojęć dotyczących wolontariatu, omawia warunki i zasady współpracy wolontaryjnej oraz przybliża wymagania i kwalifikacje, którymi powinien charakteryzować się wolontariusz w systemie pomocy społecznej. Zwiera także wzory dokumentów, zasadnicze przepisy prawa oraz adresy organizacji, które służą pomocą w znalezieniu wolontariusza.

Druga część publikacji zawiera zapis rozmów przeprowadzonych z koordynatorem wolontariatu w ośrodku pomocy społecznej, wolontariuszami oraz założycielami i twórcami Korczakowskiej Republiki Dziecięcej Dyliniarnia - organizacji opartej na wolontariacie.

Mamy nadzieję, że wydawnictwo dostarczy pracownikom instytucji pomocy i integracji społecznej rzetelnych informacji na temat wolontariatu, co z kolei zaowocuje popularyzacją tej formy aktywności społecznej.

Zapraszamy do lektury.

Serdeczne podziękowania dla Pani Moniki Kwiatuszewskiej – Czerwonka eksperta Ministerstwa Rozwoju Regionalnego ds. integracji społecznej, członka grupy roboczej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej za bezinteresowną pomoc, konsultacje i wsparcie okazane podczas opracowywania tego poradnika.

*„Cóż takiego skłania wolontariusza
do poświęcenia swego życia dla innych?
Przede wszystkim naturalny odruch serca,
który przynagla każdego człowieka
do pomocy drugiemu-bliźniemu. (...)
Wolontariusz, gdy bezinteresownie może dać
innym coś z siebie,
doświadcza radości, która przewyższa to, co
dokoła.”*
Jan Paweł II.

I. CZYM JEST WOLONTARIAT

Krótką historii wolontariatu...

W historii naszego kraju istnieje długoletnia tradycja pracy społecznej, tradycja pomagania sobie wzajemnie, pomagania w rozwiązywaniu problemów innych. Wolontariat na początku nie miał ram instytucjonalnych, z czasem zaistniał w organizacjach kościelnych, samopomocowych, a wreszcie pozarządowych. Przez długi czas był przede wszystkim związany z inicjatywami podejmowanymi w ramach lub pod opieką instytucji kościelnych. Działalność wolontaryjna jest również silnie zakorzeniona w systemie zdrowia, zwłaszcza w zakładach opieki zdrowotnej.

Wolontariat w Polsce, we współczesnym tego słowa rozumieniu, funkcjonuje od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. W roku 1993 r. powstało w Warszawie Centrum Wolontariatu. Była to pierwsza tego typu placówka w Polsce. Od 1995 roku podobne placówki rozpoczęły działalność w innych miastach Polski. Powstałe centra zrzeszyły się w Sieć Centrów Wolontariatu, które są naturalną odpowiedzią na rosnące zainteresowanie wolontariatem w różnych częściach kraju. Obecnie w województwie małopolskim działa Regionalne Centrum Wolontariatu w Krakowie, przy ul. Pomorskiej.

Od 1986 roku w dniu 5 grudnia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Wolontariusza. To święto wszystkich tych, którzy bezinteresownie czynią dobro.

Wolontariat...

Przed podjęciem tej aktywności, warto wiedzieć, czym jest wolontariat.

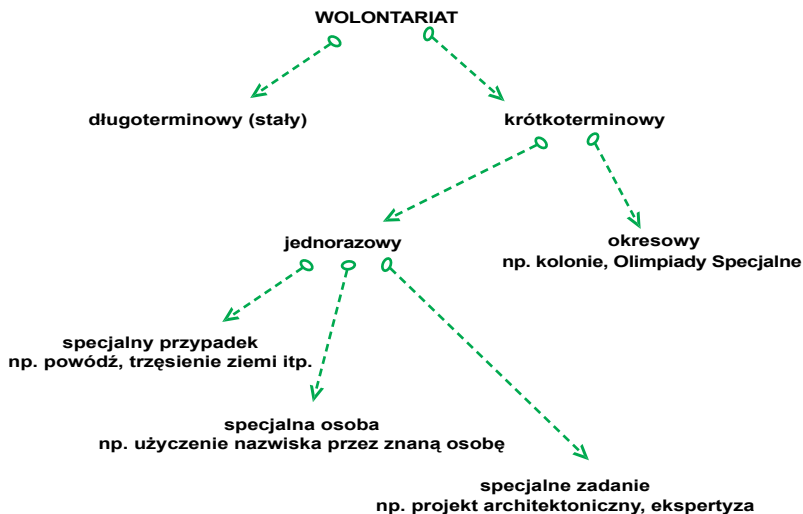
Wolontariat jednym kojarzy się z towarzyszeniem chorym, niepełnosprawnym, rehabilitacją, opieką nad dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, szpitalach. Dla innych wolontariat to zbiórki pieniędzy, żywności itp. Każdy buduje swoje skojarzenia dotyczące wolontariatu na bazie wcześniejszych doświadczeń.

Wolontariat¹ - wywodzi się z łac. *voluntarius* – *dobrowolny* i oznacza świadomą, dobrowolną pracę na rzecz innych lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinne, czy przyjacielskie.

Należy jednak pamiętać, że nie każda praca na rzecz innych jest wolontarystyczna (np. opieka nad niepełnosprawnym członkiem rodziny wolontariatem nie jest, ale pomoc takiej osobie w szpitalu czy w domu pomocy już tak).

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki>

Praca wolontarystyczna² ze względu na zakres czasowy wygląda następująco:

Wolontariusz...

WOLONTARIUSZEM jest każda osoba fizyczna, która świadomie, dobrowolnie i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na rzecz uprawnionych organizacji i instytucji zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Warto podkreślić, że wolontariusz nie otrzymuje wynagrodzenia za podjętą pracę, ale nie znaczy to, że nie otrzymuje innych, pozafinansowych korzyści, takich jak: zdobycie wiedzy, doświadczenia czy umiejętności, a przez to lepszej pozycji na rynku pracy. Wolontariusz poprzez świadczoną pracę odczuwa satysfakcję, uznanie innych, a także zawiera nowe znajomości i przyjaźnie.

Wolontariusze działają wszędzie tam, gdzie działa się dla dobra innych, we wszystkich obszarach pomocy społecznej. Wolontariusze są tam, gdzie ludzie sami nie mogą sobie poradzić, tam gdzie jest taka potrzeba.

Toteż najbardziej zadawalającym wydaje się stwierdzenie, że wolontariusze działają wszędzie tam, gdzie jest to potrzebne i to nie tylko w obszarze pomocy społecznej, lecz w każdej dziedzinie życia społecznego.

Wolontariat powinien charakteryzować się:

- dobrowolnością,
- silną motywacją,
- profesjonalizmem.

Wolontariuszem może być każda osoba, która ukończyła 18 lat, jak również osoba niepełnoletnia, za zgodą rodziców bądź prawnych opiekunów.

² „Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza” - Centrum Wolontariatu, Warszawa 2008, s. 22.

Warto wiedzieć:

Podmioty uprawnione do zawierania umów z niepełnoletnimi wolontariuszami, muszą poprosić go o przedstawienie pisemnej zgody rodziców lub opiekunów - nie ma od tej zasady wyjątków! Zgoda rodziców, żeby ich dziecko było wolontariuszem jest konieczna zawsze, nawet jeśli nie jest zawierana umowa pisemna. Porozumienie podpisuje w imieniu dziecka jego opiekun prawny, czyli najczęściej któreś z rodziców.

Warto wiedzieć:

Wolontariuszem może być również osoba *BEZROBOTNA* czy *NIEPEŁNOSPRAWNA*. Bezrobotny, który zostaje wolontariuszem nie traci prawa do zasiłku. Zgodnie z art.2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r., o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz.U.z 2008 r. Nr 69, poz. 415, ze zmianami), wykonywanie przez wolontariuszy świadczeń odpowiadających świadczeniu pracy na zasadach określonych w przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie stanowi przeszkody do nabycia oraz posiadania statusu bezrobotnego. Osoba bezrobotna może więc podpisać porozumienie i stać się wolontariuszem bez utraty uprawnień wynikających ze statusu bezrobotnego.

Niepełnosprawni mogą być wolontariuszami pod warunkiem, że pozwala im na to ich stan zdrowia oraz nie zostali ubezwłasnowolnieni prawomocnym postanowieniem sądu (w przypadku osób niepełnosprawnych intelektualnie).

Należy jednak pamiętać! Świadczenie wolontariusza nie jest wliczane do stażu pracy.

Rola wolontariusza w każdej organizacji jest trudna do przecenienia. Wolontariusz jest nie tyle „darmową siłą roboczą”, ile potwierdzeniem, że działania te są społecznie potrzebne, akceptowane i doceniane. Zwłaszcza osoby młode, rozpoczynające swoją drogę zawodową, postrzegają wolontariat jako swoiste dopełnienie zdobytej podczas studiów wiedzy oraz okazję do skonfrontowania nabytych umiejętności z praktycznymi potrzebami i wymaganiami pracodawcy. Dlatego warto otwierać drzwi do współpracy.

II. GDZIE MOGĄ PRACOWAĆ I JAKIE KWALIFIKACJE POWINNI POSIADAĆ WOLONTARIUSZE

1. KOMU MOŻE POMAGAĆ WOLONTARIUSZ?

Wolontariat w naturalny sposób kojarzy się z pracą na rzecz organizacji pozarządowych. Jednak nie tylko one mogą legalnie zatrudniać wolontariuszy. Można ich spotkać również w organach administracji publicznej oraz w podległych im jednostkach, takich jak szpitale, przedszkola, domy pomocy społecznej czy placówki opiekuńczo- wychowawcze.

Wolontariusze szczególne miejsce zajmują we wszelkich stowarzyszeniach samopomocowych, punktach charytatywnych działających przy parafiach, hospicjach, placówkach pomagających chorym, grupach osiedlowych, samorządach lokalnych, a także w domach indywidualnych osób.

Należy jednak pamiętać! Nie mogą korzystać ze świadczeń wolontariuszy podmioty w zakresie prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej.

Wolontariusze mogą pracować we wszystkich dziedzinach szeroko pojętego życia społecznego. Lista prac, które mogą wykonywać wolontariusze w placówkach pomocy społecznej jest długa, różnorodna i zależy od specyfiki działań wybranej przez wolontariusza organizacji.

Przykłady miejsc, gdzie wolontariusz może podjąć pracę:

- † praca na rzecz domów pomocy społecznej, samotnej matki, dla osób doświadczonych przemocą w rodzinie, placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- † organizowanie odpowiednich klubów pomocowych dla ludzi doświadczonych uzależnieniami i organizowanie wsparcia dla ich rodzin,
- † troska o samotnych i cierpiących pozostających w swych domach rodzinnych,
- † świadczenie pomocy osobom z niepełnosprawnością, przebywających w rodzinach lub poza nimi,
- † współpraca z wychowawcami więzień, wspieranie procesów readaptacyjnych zwłaszcza dla młodocianych,
- † współpraca z organizacjami działającymi na rzecz pomocy innym, np. z Caritasem,
- † współpraca z jednostkami organizującymi wsparcie np. w postaci szkoleń podnoszących kwalifikacje dla bezrobotnych oraz innych osób zagrożonych marginalizacją.

Niestety, w praktyce pomoc osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem społecznym, koncentruje się głównie na zaspokajaniu ich podstawowych potrzeb. Udzielane przez instytucje pomocy społecznej świadczenia pieniężne są niezbędne, ale nie mobilizują w wystarczający sposób do samodzielnego działania osób z nich korzystających. Może prowadzić to do wzrostu postaw roszczeniowych i uzależnienia od otrzymywanej pomocy materialnej.

Wolontariusze opiekujący się klientami pomocy społecznej, przeciwdziałają ich marginalizacji, są dla nich wzorem aktywnej, otwartej na innych postawy. Klienci odpowiednio przygotowani przez pracowników socjalnych mogą też sami angażować się w działania na rzecz innych, co pomaga walczyć z negatywnym zjawiskiem postawy roszczeniowej i przyczynia się do ich aktywizacji społecznej. Wolontariat w pomocy społecznej, stanowi uzupełnienie pracy socjalnej, pozwala aktywizować zarówno osoby korzystające z pomocy, jak i społeczność lokalną, a wielu osobom umożliwia zaspokojenie ich potrzeb.

Porządkując, do najważniejszych zadań wolontariusza należy:

- Dostrzeganie na własnym terenie trudnych sytuacji i niesienie bezpośredniej pomocy potrzebującym.
- Integrowanie służb publicznych szczególnie w tych sektorach, w których interwencja państwa jest niewystarczająca³.
- Odbudowa pozytywnej postawy obywatelskiej i moralnej naszego społeczeństwa.
- Wytyczanie nowych zakresów interwencji i pozytywnych wzorców dla działalności struktur publicznych.
- Pomoc w respektowaniu praw najsłabszych członków społeczeństwa.

2. KTO MOŻE BYĆ WOLONTARIUSZEM?

**Zadając sobie pytanie KTO? można odpowiedzieć sobie KAŻDY,
ale NIE KAŻDY WOLONTARIUSZ JEST ODPOWIEDNI –
DO KAŻDEGO RODZAJU PRACY!**

Wolontariuszem w placówkach zajmujących się pomocą społeczną może być w zasadzie każdy bez względu na poziom wykształcenia czy wykonywany zawód, każdy kto tylko chce poświęcić swój czas i energię w celu przeciwdziałania wybranemu problemowi społecznemu lub na rzecz grupy poza kręgu rodziny, kolegów, przyjaciół.

³ S. Gawroński, Ochotnicy Miłości bliźniego, Wydawnictwo WIĘŻ, Warszawa 1999, s. 25 – 27.

Z przytaczanej już wcześniej ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wynika, że wolontariusze świadczący usługi w szeroko rozumianej pomocy społecznej, w tym: pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, ochrony zdrowia, jak również nauczanie dzieci i młodzieży, powinni posiadać takie same kwalifikacje jak osoby, które zajmują się tymi dziedzinami w ramach wykonywanej pracy zawodowej – jeśli do posiadania takich kwalifikacji obowiązuje regulacja prawna.

Jednocześnie należy podkreślić, że wolontariusze nie mogą zastępować pracowników socjalnych czy asystentów rodzinnych, a jedynie wspomagają ich pracę.

Zgodnie z przepisem art. 43 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r., wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu wykonywanych świadczeń, jeżeli obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełniania stosownych wymagań wynika z odrębnych przepisów.

W myśl § 24 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych, podjąć służbę wolontaryjną w placówce może jedynie:

- osoba pełnoletnia,
- poinformowana przez dyrektora placówki o specyfice pracy wychowawczej i konieczności zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących dzieci znajdujących się w tej placówce;
- ubezpieczona przez dyrektora placówki od odpowiedzialności cywilnej (OC) za szkody powstałe podczas pracy;
- osoba, której nie była karana za przestępstwo i nie toczy się przeciwko niej postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;
- osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

Podobne wymagania stawia Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2010 r. nr 228, poz. 1488).

Są to regulacje szczególne, które dotyczą wykonywania przez wolontariuszy świadczeń w poradniach i placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Wolontariusz może wykonywać świadczenia nie tylko w tego typu placówkach, ale również bezpośrednio w ośrodkach pomocy społecznej, jak również na rzecz osób samotnie mieszkających.

III. WSPÓŁPRACA Z WOLONTARIUSZEM

1. GDZIE I W JAKI SPOSÓB SZUKAĆ WOLONTARIUSZY?

Poszukiwanie odpowiedniego wolontariusza może zająć sporo czasu. Kierownik placówki chętny do współpracy z wolontariuszem powinien ściśle określić jakie ma potrzeby i kogo chce zatrudnić.

Podstawowym elementem efektywnego apelu jest jasne określenie celów pracy wolontariusza. Ten element nie może być pominięty. Określając pracę, jaką ma wykonać wolontariusz, musimy podkreślić jej znaczenie dla całościowego efektu. Ważne jest, by uświadomić odbiorcy zaistnienie problemu i wyzwolić w nim chęć aktywnego jego rozwiązania.

Należy pamiętać również i o tym, że sposób szukania wolontariusza zależy od działalności placówki. Szukając osoby o określonych kwalifikacjach, cechach osobowościowych, informacje o niej zdobywamy najczęściej wśród byłych jej współpracowników czy znajomych. Informacje o wolontariuszach pracujących minimum rok można znaleźć na liście umieszczonej np. w Biurze Pośrednictwa Pracy.

Wyróżnia się trzy podstawowe strategie pozyskiwania wolontariuszy⁴:

⁴ http://www.wpsnz.uz.zgora.pl/pliki/prace_studentow/prace/wolontariat.pdf?f97acaa1dd9b55c5b7642c88624d-d8ba=b3e54b5cf70fe03a83263e1d3ea3a103

- **PASYWNA** – wolontariusze sami zgłaszają się do organizacji. Rozpowszechnianie informacji o poszukiwaniu wolontariuszy kanałami nieformalnymi, wśród znajomych, sąsiadów i przyjaciół jest jednym ze sposobów osiągnięcia zamierzonego celu.
- **SELEKTYWNA** – poszukiwani są wolontariusze do specjalistycznych zadań.
- **OGÓLNA** – środki masowego przekazu: ogłoszenia w radiu, artykuły w prasie, informacje w biuletynach. Jednym z takich środków jest interaktywna baza wolontariuszy i placówek zainteresowanych współpracą – Internetowe Pośrednictwo Wolontariatu - *Skrzynka Dobroci*.

KORZYSTANIE ZE SKRZYNIKI DOBROCI NIC NIE KOSZTUJE!

Wystarczy na stronie www.wolontariat.org.pl wybrać zakładkę:
Znajdź wolontariusza lub Zostań wolontariuszem i wypełnić formularz zgłoszeniowy.

W Polsce istnieje sieć Centrów Wolontariatu. Centra Wolontariatu zajmują się między innymi przygotowaniem wolontariuszy i pracodawców do współpracy oraz pośredniczą we współpracy między instytucjami i organizacjami, a osobami chcącymi podjąć pracę wolontaryjną.

Wystarczy w Internecie przejrzeć takie strony jak:

- Sieć Centrów Wolontariatu w Polsce
- Serwis o wolontariacie na ngo.pl
- Internetowe Centrum Wolontariatu

Forma rekrutacji wolontariuszy i wybór sposobów przekazania informacji zależą od tego, do kogo adresujemy propozycje (czyli, jakie są grupy celowe)⁵.

KOMUNIKACJA DWUKIERUNKOWA:	KOMUNIKACJA JEDNOKIERUNKOWA:
➤ rozmowa indywidualna („twarzą w twarz”),	➤ listy drukowane,
➤ spotkania w małych grupach – dyskusje,	➤ broszury wysłane pocztą, plakaty, ulotki,
➤ udział w lekcjach wychowawczych,	➤ artykuły w prasie specjalistycznej oraz w prasie codziennej, gazetki zakładowe, osiedlowe, biuletyny organizacji pozarządowych, kościelnych,
➤ wystąpienie przed większą publicznością, – konferencja, prezentacja,	➤ radio, telewizja: regionalna, kablowa: zapowiedzi wydarzeń, informacje o ogłoszonych konkursach, relacje z wydarzeń, wywiady, reportaże,
➤ rozmowa telefoniczna ze znanymi osobami lub losowo wybranymi z książki telefonicznej,	➤ strona internetowa
➤ program radiowy z udziałem słuchaczy,	➤ portale społecznościowe.
➤ Internet,	
➤ konferencja prasowa.	

⁵ Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza - Centrum Wolontariatu, Warszawa 2008.

Wolontariat w Małopolsce...

BEZPŁATNA INFOLINIA

0 800 300 594

Małopolskie Centrum Wolontariatu

ul. Karmelicka 34, 31-131 Kraków

Telefony: 012 632 38 30, 012 631 13 70

Tel./Fax: 012 632 38 30

wolontariat@fundacja.uj.pl

Regionalne Centrum Wolontariatu w Krakowie

przy Fundacji Biuro Inicjatyw Społecznych

ul. Pomorska 8/4, 30-039 Kraków

tel: 12 412 15 24

rcw@bis-krakow.pl

poniedziałek 12:00-18:00

wtorek - piątek 9:00-15:00

2. ZASADY WSPÓŁPRACY Z WOLONTARIUSZAMI

Zanim zaczniemy współpracę z wolontariuszem, musimy zdać sobie sprawę, że rodzaj celów i zadań realizowanych przez daną organizację wymaga konkretnych umiejętności od pracujących tam ludzi - niezależnie od tego, czy robią to odpłatnie czy bezpłatnie.

W związku z tym, niezwykle ważne jest, aby organizacje decydujące się na współpracę z wolontariuszem określiły zakres pracy. Często motywacją przystąpienia do danej organizacji jest szeroka chęć pomocy bliźniemu lub zrobienia czegoś pożytecznego. Często jednak jest tak, że potencjalny wolontariusz sam do końca nie wie, co chciałby robić. Dlatego kluczem odpowiedniego dopasowania są dobrze przygotowane osoby, które będą nawiązywały współpracę z wolontariuszami oraz opracowywały jej plan pracy.

Pracodawco pamiętaj!

**CHCĄC ZACHĘCIĆ WOLONTARIUSZA DO ZAANGAŻOWANIA SIĘ
W REALIZACJĘ CELÓW PLACÓWKI, POKAŻ MU KORZYŚCI PŁYNĄCE
Z PRZYŁĄCZENIA SIĘ DO GRUPY.**

Z każdą chętną osobą, która zgłosi się do placówki w celu nawiązania współpracy, optymalnym rozwiązaniem jest osobista rozmowa. Należy przedstawić jej swoje wymagania oraz wysłuchać jej oczekiwań.

Szczególnie ważne jest, aby każdy wolontariusz dokładnie wiedział, jaki jest jego zakres obowiązków. Równie istotne jest, by znał kompetencje innych osób w zespole. Jeśli wolontariusze będą dokładnie wiedzieć co mają robić, pozwoli to uniknąć niepotrzebnych nieporozumień.

Pracodawco pamiętaj!

W CZASIE REKRUTACJI WOLONTARIUSZA ZAPYTAJ:

Czy znasz specyfikę danej organizacji, jej cele i wartości?

Dlaczego jesteś zainteresowany tym rodzajem pracy?

Jakie są Twoje oczekiwania związane z pracą wolontarystyczną?

Czy pracowałeś wcześniej jako wolontariusz?

Ile czasu możesz poświęcić na pracę w naszej organizacji?

Czy chciałbyś wziąć udział w szkoleniu przygotowującym do pracy?

Czy masz jakieś ograniczenia (np. zdrowotne, czasowe, inne- jakie?)

Czy masz jakieś szczególne zainteresowania, hobby?

Czy masz doświadczenie pomocne do wykonywania tej pracy?

Czy lubisz pracować z grupą, czy samodzielnie?⁶

3. PRZYGOTOWANIE ORGANIZACJI DO PRACY Z WOLONTARIUSZAMI

Zanim współpraca z wolontariuszem zostanie rozpoczęta należy upewnić się, czy organizacja/ instytucja jest odpowiednio przygotowana do realizacji programu wolontarystycznego. Program taki powinien uwzględniać potrzeby organizacji/ instytucji w zakresie pracy wolontariuszy, zakresy obowiązków, system nagradzania oraz opis stanowisk pracy. Opracowanie takiego planu, ułatwia podjęcie współpracy z wolontariuszem.

Można zadać sobie pytania?

- Czy program wolontarystyczny jest integralną częścią organizacji?
- Czy jest koordynator zajmujący się wolontariuszami?
- Czy jest pisemne opracowanie obowiązków wolontariuszy (regulamin, karta etyczna, karta praw i obowiązków)?
- Czy przewiduje się przygotowanie wolontariuszy do pracy (szkolenia, rozmowa itp.)?
- Czy przewidziana jest wstępna prezentacja organizacji i jej pracowników dla wolontariuszy?
- Czy personel etatowy jest przygotowany do przyjęcia wolontariuszy?
- Czy przewiduje się szkolenie pracowników etatowych do współpracy z wolontariuszami?
- Czy istnieje właściwa atmosfera do przyjęcia wolontariuszy?
Jakie są oczekiwania w stosunku do wolontariuszy?
- Czy ustalono normy zachowania się wolontariuszy, np. takie jak: punktualność, obecność, dyskrecja, sposób ubierania się?
- Czy opracowano system dokumentacji pracy wolontariusza (godziny pracy, wydatki, informacje o osobie)?
- Czy ustalony jest system wyrażania uznania dla wolontariusza (podziękowania, spotkania, pamięć o imieninach, wzmianki w informatorach, referencje itp.)?
- Czy przewiduje się okres próbny zaangażowania wolontariusza?
- Czy przewiduje się podpisanie porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych i zaangażowanie wolontariusza w oparciu o przepisy zawarte w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie?⁷

Warto wiedzieć...

Placówka, która zdecyduje się zatrudnić wolontariuszy musi zawrzeć z nimi porozumienie. Forma takiej umowy zależy od czasu trwania współpracy. Jeżeli wolontariat dotyczy okresu dłuższego niż 30 dni, umowa musi być zawarte na piśmie. W przeciwnym razie wystarczy ustne porozumienie wolontariusza z zatrudniającą go instytucją. Warto podkreślić, że wolontariusz zawsze może domagać się potwierdzenia treści porozumienia na piśmie. Porozumienie powinno zawierać zakres obowiązków wolontariusza, sposób i czas wykonywania świadczenia, a także postanowienie o możliwości rozwiązania umowy. (W rozdziale V przedstawiamy wzory takich dokumentów).

⁶ M. Ochman, P. Jordan, Jak pracować z wolontariuszami, Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS, 2001, s. 26.

⁷ Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza - Centrum Wolontariatu, Warszawa 2008. s. 22.

DLACZEGO ZATRUDNIAMY WOLONTARIUSZY? PONIEWAŻ:

- † mogą wykonywać pracę, która nie jest objęta polityką etatową;
- † nie za każdą pracę można zapłacić;
- † wprowadzają nowy wymiar do naszej organizacji;
- † mają nowe pomysły, nie są ograniczeni strukturą organizacji;
- † tworzą dodatkową grupę ludzi zaangażowanych w misję naszej organizacji;
- † dodają wiarygodności naszym działaniom;
- † osobiście szerzą misję naszej organizacji wśród ludzi;
- † pozyskują fundusze;
- † ich działanie jest formą ukierunkowania aktywności obywatelskiej;
- † jest to pewien rodzaj kontroli społecznej uwiarygodniającej naszą działalność wśród członków społeczności lokalnej⁸

4. KOORDYNATOR – ŁĄCZNIK DWÓCH ŚWIATÓW – WAŻNE ZADANIE

W poprzednich rozdziałach zostały omówione podstawowe zagadnienia związane z wolontariatem: czym jest wolontariat, w jaki sposób jest regulowany pod względem prawnym, jak i gdzie szukać wolontariusza. Mamy nadzieję, że łatwiej będzie „wprowadzić” wolontariat do pomocy społecznej. Pozostaje jednak pytanie, od czego zacząć?

Pierwszym krokiem jest przeczytanie tego podręcznika. Drugim zaś znalezienie odpowiedniej osoby na **KOORDYNATORA** w jednostce.

Przede wszystkim do wolontariuszy musimy podejść bardzo poważnie. Są to przede wszystkim osoby, które chcą dla nas poświęcić swój czas. Podejdźmy do nich z szacunkiem. Zastanówmy się i pomyślmy, jak my sami szanujemy swój czas i ile poświęcamy go w sposób wolontarystyczny innym... Dlatego nie oszukujemy się, iż bez planu i dobrej koordynacji będziemy w sposób efektywny korzystać z wolontariuszy. Nie będzie to korzystne dla żadnej ze stron. Wolontariusze nie będą mieli satysfakcji ze swojej działalności, a my będziemy mieli poczucie chaosu w pracy. Zarówno nasza praca jak i wpisany w nią wolontariat musi być skoordynowany.

„Obecnie nawet ludzie o bardzo skromnych zdolnościach będą musieli nauczyć się zarządzać sobą”

Peter F. Drucker

Praca w zespole pracowników oraz współpraca z wolontariuszami jest nielada wyzwaniem. Dlatego koordynatorem powinna być osoba o określonych predyspozycjach. Przede wszystkim musi być to osoba, która wyraża na to zgodę i czuje czym jest wolontariat i jakie przynosi korzyści. Nie może to być osoba, która traktuje to wyzwanie jako „zło konieczne”. Powinna być to osoba, która lubi ludzi, czerpie radość z pracy z ludźmi, ale przede wszystkim posiada predyspozycje interpersonalne do kierowania ludźmi i będzie miała czas na to zadanie. Spełnienie powyższych warunków jest niezbędne aby współpraca jednostki z wolontariuszami przebiegała prawidłowo. Tak jak w tytule tego rozdziału, koordynator musi być łącznikiem między dwoma światami: miejscem pracy i wolontariatem. Rola koordynatora na każdym etapie pracy wolontariusza jest nieoceniona. Na początku, kiedy wprowadza go w nasze działania jak i potem, koordynując, monitorując i wspierając wolontariusza. Koordynator powinien już być w naszej jednostce zanim pojawią się wolontariusze.

Pracę koordynatora można podzielić na kilka etapów:

1. Etap wprowadzania.
2. Etap wdrażania i koordynowania.
3. Etap monitorowania.

⁸ Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza - Centrum Wolontariatu, Warszawa 2008, s. 20.

Etap I.

Koordynator przed zawarciem porozumienia z wolontariuszem powinien przygotować zespół pracowników do współpracy z wolontariuszami. Pracownicy etatowi powinni być poinformowani na czym polega praca wolontariuszy, jakie będą ich zadania, w jakim czasie będą z nimi współpracować. Pomoże to stworzeniu dobrej, przyjaznej atmosfery. Jeśli koordynator przygotowuje już pracowników na przyjęcie wolontariuszy i stworzy mu odpowiednie warunki pracy, musi wolontariusza wprowadzić do pracy, do zespołu.

We wprowadzeniu wolontariusza w specyfikę naszej pracy, pomocne dla koordynatora mogą okazać się poniższe wskazówki:

- po prostu: pokazujemy nasze cele, realizowane zadania i projekty,
- pokazujemy, jak u nas pracujemy, jak osiągamy nasze cele,
- dajemy czas na przyglądnięcie się naszej pracy, naszemu zespołowi,
- zachęcamy do zadawania pytań i zbierania informacji,
- włączamy w zespół: poprzez uczestnictwo w zebraniach, szkoleniach itp.

Jednocześnie, koordynator wprowadzając wolontariusza w zespół musi ocenić predyspozycje wolontariusza. Koordynator musi wiedzieć, jak czuje się w tym zespole wolontariusz, jakie widzi dla siebie zadania, jaką rolę chce w zespole spełniać. Jest to również odpowiedni moment na zebranie od wolontariusza informacji zwrotnych dotyczących spostrzeżeń na temat naszej pracy, naszych działań. To spojrzenie z boku może wpuścić wiele świeżości w nasze struktury.

Zadaniem koordynatora jest również przygotowanie miejsca pracy wolontariusza. Koordynator powinien tak ułożyć pracę zespołu pracowników aby uniknąć niepotrzebnego chaosu i ewentualnych nieporozumień. Dlaczego jest to tak ważne? Ponieważ dobry zespół to efektywnie działający zespół, w myśl powszechnego powiedzenia, że prawdziwie dobry zespół powinien być jak drużyna, a nie solista z akompaniamentem. Koordynator musi mieć na względzie, że każdy z członków zespołu jest ważny a rola jaką spełnia w zespole jest istotna.

Etap II

Wdrażając wolontariusza do naszych działań, warto zacząć od zadań mniejszych, łatwiejszych, z krótkim terminem realizacji. Ważne na tym etapie, jak również na każdym kroku naszej współpracy, aby podchodzić do wolontariusza w sposób poważny, dając poczucie, iż nie jest zostawiony sam sobie. Wdrażanie daje obopólne korzyści: włączając w nasze działania mamy możliwość poznania wolontariusza w działaniu oraz wolontariusz ma szansę w praktyce zobaczyć naszą pracę.

Wdrażając wolontariusza do konkretnej pracy warto również zadbać o to, aby wolontariusz miał „kogoś do opieki”- pracownika merytorycznego, który będzie służył wsparciem i doradztwem. Kiedy wolontariusz poradził sobie z zadaniami łatwymi, powoli stopniujemy poziom trudności, powierzając zadania bardziej wymagające i odpowiedzialne. Pozwalamy wolontariuszowi rozwijać się w naszym zespole, realizować siebie i swoje pasje, jednocześnie w sposób dyskretny monitorując pracę.

Podsumowując, koordynator musi zadbać o to, aby zainteresować pracowników i wolontariuszy wokół osiągnięcia konkretnych celów i stworzenia dobrej atmosfery współpracy. Jest to niemałe wyzwanie dla koordynatora, bo jak powiedział Leroy Eims „**Liderem jest ten, kto widzi więcej niż inni, patrzy dalej niż inni i kto dostrzega rzeczy zanim zobaczą je inni**”.

Aby to osiągnąć, koordynator musi:

- dbać o dobrą, skuteczną i otwartą komunikację w zespole,
- dbać o wysoką własną motywację i motywować zespół,
- wsłuchiwać się w zespół, słuchać pomysłów i sugestii,
- widzieć szerzej i dalej – wskazywać różne sposoby dojścia do celu,

- jasno precyzować i wskazywać cele, które stoją przed zespołem,
- planować, odpowiednio rozdzielać zadania,
- dbać o terminowe realizowanie zadań,
- pokazywać zespołowi, co udało się osiągnąć, nad czym jeszcze należy popracować.

Etap III

Etap ostatni, to tak naprawdę ocena tego, co i jak zrobiliśmy wcześniej. Warto więc zadbać, aby początek współpracy był jak najlepszy.

5. WARTOŚĆ POMOCY WOLONTARIUSZA – JAK JĄ WYLICZYĆ?

Ważną częścią współpracy z wolontariuszem jest NAGRADZANIE.

Nagradzanie kojarzy się zazwyczaj z wynagrodzeniem. Pokazuje, czy placówka zajmująca się pomocą społeczną potrafi docenić ludzi. Oprócz zwiększenia motywacji, niewątpliwie wpływa na bardzo pozytywną atmosferę pracy i jej efekty.

PRZYKŁADY NAGRADZANIA WOLONTARIUSZY:

- krótkie słowo **DZIĘKUJĘ**,
- obchodzenie Dnia Wolontariusza,
- wręczenie znaczka zawierającego logo organizacji,
- umieszczenie nazwiska w raporcie organizacji,
- zapraszanie na nieformalne spotkania zespołu,
- wysyłanie kartek okolicznościowych,
- dbanie o rozwój, zdobywanie nowych umiejętności.

Chcąc by formy wyrażania uznania, przyniosły oczekiwane rezultaty, powinno się pamiętać o następujących zasadach:

- częste wyrażanie uznania,
- stosowanie różnorodnych form uznania,
- szczerłość,
- wyrażanie uznania dla wolontariusza, a nie dla wykonanej przez niego pracy,
- pamiętanie, by wyrazy uznania były "proporcjonalne" do osiągnięć wolontariusza;
- wyrażanie uznania indywidualnego;
- zwracanie szczególnej uwagi na osiągnięcia, na których nam zależy i których oczekujemy w przyszłości⁹.

6. KOSZTY A WOLONTARIAT.

Koszty związane z wolontariuszem...

Zgodnie z przepisem art. 45 ust.1 pkt.2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r., na korzystającym spoczywa obowiązek zapewnienia, na zasadach dotyczących pracowników, bezpiecznych i higienicznych warunków wykonywania przez niego świadczeń, w tym – w zależności od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z ich wykonywaniem – odpowiednie środki ochrony indywidualnej a także pokrywać koszty podróży służbowych oraz diet¹⁰. Wymóg ustawowy nie jest tożsamy ze sfinansowaniem szkolenia BHP wolontariusza na zasadach dotyczących pracowników, jednak nie zwalnia on korzystającego z poinformowania wolontariusza o zasadach bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujących

⁹ M. Ochman, P. Jordan, Jak pracować z wolontariuszami, Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS, 2001, s. 28.

¹⁰ K. Kołodziej, Wolontariat w pytaniach i odpowiedziach, Warszawa 2008, s. 23.

w instytucji oraz o rodzajach potencjalnych zagrożeń związanych z wykonywaniem przez niego świadczeń.

Korzystający może także pokrywać inne niezbędne koszty ponoszone przez wolontariusza, które związane są z wykonywaniem świadczeń na rzecz korzystającego - na zasadach dotyczących pracowników (np.: koszt odzieży ochronnej, materiałów biurowych itp.)

Przy rozpatrywaniu zasadności ponoszenia przez wolontariusza określonych kosztów związanych z wolontariatem należy jednak przede wszystkim mieć na uwadze, że cechą nadrzędną wolontariatu jest jego nieodpłatny charakter.

Ubezpieczenia wolontariuszy:

- Wolontariuszowi wykonującemu pracę przez okres – **krótszy** niż 30 dni, korzystający zobowiązany jest zapewnić ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW).
- Jeżeli świadczenie wolontariusza trwa dłużej niż 30 dni, wówczas korzystający nie ma obowiązku wykupienia ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, gdyż wolontariusz będzie podlegał ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniu opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210 poz. 2135) i będzie ubezpieczony z mocy prawa.

Okres 30 dni traktowany jest jako 30 dni kalendarzowych liczonych od pierwszego dnia w którym wolontariusz wykonywał świadczenie.

- Wolontariuszowi na mocy zawartego porozumienia przysługuje świadczenie z tytułu wypadku zagwarantowane w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz.U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1674).
- Zgodnie z przepisem art. 46 ust.1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie korzystający może dobrowolnie zgłosić wolontariusza do ubezpieczenia zdrowotnego na zasadach przewidzianych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, jeśli dany wolontariusz nie podlega mu z innego tytułu. W takim wypadku korzystający powinien zgłosić wolontariusza do Narodowego Funduszu Zdrowia i odprowadzać za niego składkę.
- Wolontariusz zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym z dniem określonym w umowie zawartej przez korzystającego z Funduszem, a przestaje być nim objęty z dniem rozwiązania umowy lub po upływie miesiąca nieprzerwanej zaległości w opłacaniu składek. Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłaca korzystający od podstawy wymiaru odpowiadającej najniższemu miesięcznemu wynagrodzeniu, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.
- Zarówno wolontariusz jak i korzystający nie opłacają składek na ubezpieczenia społeczne (ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe). Świadczenie wolontariusza jest świadczeniem odpowiadającym świadczeniu pracy - a nie świadczeniem pracy.
- Korzystający może zapewnić wolontariuszowi ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej, w zakresie wykonywanych świadczeń. (art. 46 ust.6 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Ubezpieczyć może się także sam wolontariusz.
- Jeśli zostanie podpisane porozumienie, wolontariusz staje się stroną umowy cywilnoprawnej, może odpowiadać on za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania wynikającego z tej umowy bądź za czyny niedozwolone.

Warto wiedzieć...

- Korzystający nie ma obowiązku poddawania wolontariuszy badaniom lekarskim, chyba że rodzaj wykonywanego świadczenia tego wymaga i jest to regulowane na podstawie przepisów odrębnych.

- Korzystający nie ma obowiązku poddawania wolontariuszy odpłatnemu szkoleniu BHP, chyba że rodzaj wykonywanego świadczenia tego wymaga i jest to regulowane na podstawie przepisów odrębnych.
- Wolontariusz nie jest pracownikiem, ponieważ nie pobiera wynagrodzenia za wykonanie świadczenia. Wykonywane przez wolontariusza świadczenie nie jest świadczeniem pracy, lecz świadczeniem odpowiadającym świadczeniu pracy.
- Wykonywanie świadczeń przez wolontariusza nie jest wliczane do stażu pracy.
- Wolontariuszem może być nie tylko polski obywatel, ale także cudzoziemiec legalnie przebywający w Polsce. Zgodnie z art. 42 ust.1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – świadczenie wolontariuszy jest świadczeniem odpowiadającym świadczeniu pracy, nie jest więc świadczeniem pracy lub usług. W związku z tym wolontariusz - cudzoziemiec nie musi uzyskiwać zezwolenia na pracę aby zostać wolontariuszem.

Księgowanie kosztów związanych z wolontariatem:

- koszty ponoszone przez korzystającego na rzecz wolontariusza stanowią koszty działalności korzystającego i należy je ujmować w ewidencji księgowej,
- wartość świadczenia wolontariusza nie stanowi darowizny na rzecz korzystającego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego oraz przepisów podatkowych.

IV. WOLONTARIAT ZGODNIE Z PRAWEM

1. Akty prawne regulujące zasady i współpracę z wolontariuszami.

Wraz z wejściem w życie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. pojawiło się sporo zapisów w różnych aktach prawnych, które odnoszą się do wolontariatu w wybranych obszarach życia społecznego.

Prezentując zbiór tych dokumentów wierzymy, że pomogą one w codziennej pracy z wolontariuszami i stanowić będą cenne źródło informacji, dzięki którym współpraca z ochotnikami przebiegać będzie zgodnie z prawem.

➤ **Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn.zm.):**

Przepisy ustawy w sposób jednoznaczny definiują, w jakich obszarach działalności można angażować ochotnika. Określone zostały rodzaje placówek i instytucje, które mogą w codziennej działalności korzystać z pomocy wolontariuszy oraz w jaki sposób współpraca z nimi powinna być zorganizowana.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie obejmuje swoim zakresem wszystkie organizacje pozarządowe, jak również inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Rozdział III ustawy w całości poświęcony jest wolontariatowi. Określone są w nim m.in.:

- kim jest wolontariusz,
- gdzie i na jakich zasadach mogą pracować wolontariusze,
- w jakim zakresie należy wolontariuszy ubezpieczać,
- jakie koszty pracy można zwracać wolontariuszom,
- jak przygotować wolontariuszy do pracy

➤ **Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.)**

Ustawa o pomocy społeczne wskazuje w art. 81 ust. 9 i 10 o możliwości korzystania z pomocy wolontariusza w placówce opiekuńczo-wychowawczej, jednak bez szczegółowego określenia jej zasad.

- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 201, poz. 1455)**
Zgodnie z § 24 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych, działalność placówki może być uzupełniana wykonywaniem przez wolontariuszy świadczeń odpowiadających świadczeniu pracy, których celem jest w szczególności:
 - rozszerzenie zakresu opieki nad dzieckiem w placówce,
 - wsparcie pracy wychowawców przez organizowanie kół zainteresowań i rozwijanie indywidualnych zdolności dzieci.
- **Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010 r. – w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych. (Dz. U. 2010 Nr 228 poz. 1488)**

V. WZORY DOKUMENTÓW

Poniżej przedstawiamy wzory dokumentów potrzebnych do zawarcia współpracy z wolontariuszem. Z pewnością istota każdej placówki korzystającej z pomocy wolontariusza jest inna, dlatego porozumienie wymagać będzie dostosowania treści do tych właśnie warunków i czynności jakimi zajmuje się placówka.

Wzory dokumentów zostały opracowane przez *Departament Pożytku Publicznego oraz Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r (www.pozytek.gov.pl)*.

1. Załącznik nr 1 – POROZUMIENIE O WSPÓŁPRACY.
2. Załącznik nr 2 – ZAŚWIADCZENIE O WYKONYWANIU ŚWIADCZEŃ WOLONTARYSTYCZNYCH.

Załącznik nr 1

POROZUMIENIE

O WYKONYWANIU ŚWIADCZEŃ WOLONTARYSTYCZNYCH

zawarte w dniu w pomiędzy :
 z siedzibą w
 reprezentowanym przez
 zwanym dalej **Korzystającym**,
 a legitymującym się dowodem osobistym nr, PESEL
, zamieszkałym, zwanym dalej
Wolontariuszem.

Wstęp

Korzystający oświadcza, że jest podmiotem na rzecz którego zgodnie z art. 42 ust. 1 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn.zm.) mogą być wykonywane świadczenia przez wolontariuszy.

Wolontariusz oświadcza, że posiada kwalifikacje i spełnia wymagania niezbędne do wykonywania powierzonych niżej czynności.

Mając na względzie ideę wolontariatu, u podstaw której stoi **dobrowolne, bezpłatne** wykonywanie czynności, a także biorąc pod uwagę **charytatywny, pomocniczy i uzupełniający** charakter wykonywanych przez wolontariuszy świadczeń Strony porozumienia uzgadniają, co następuje:

§ 1

1. Korzystający powierza wykonywanie Wolontariuszowi, a Wolontariusz dobrowolnie podejmuje się wykonania na rzecz Korzystającego następujących czynności:

.....

Czynności, o których mowa wyżej będą wykonywane w obecności
w następujący sposób:

.....
.....

§ 2

1. Strony Umowy uzgadniają, że czynności określone w § 1 będą wykonywane w okresie od do
2. Miejscem wykonywania czynności będzie

§ 3

Z uwagi na charakter i ideę wolontariatu:

1. Wolontariusz jest obowiązany wykonywać uzgodnione czynności osobiście.
2. Wolontariusz za swoje czynności nie otrzyma wynagrodzenia.

§ 4

1. Korzystający zobowiązuje się zapewnić Wolontariuszowi bezpieczne i higieniczne warunki wykonywania przez niego świadczeń.
2. Korzystający na czas wykonywania świadczeń przekazuje Wolontariuszowi następujące środki ochrony indywidualnej:

.....
.....

§ 5

Korzystający zobowiązuje się pokrywać niezbędne koszty ponoszone przez Wolontariusza, związane z wykonywaniem świadczeń na rzecz Korzystającego w następujący sposób:

.....
.....

§ 6

Korzystający pokrywa, na dotyczących pracowników zasadach określonych w odrębnych przepisach, koszty podróży służbowych i diet Wolontariusza.

§ 9

Wolontariusz zobowiązuje się zachowania w tajemnicy informacji, które uzyskał w związku z wykonywaniem świadczeń na rzecz Korzystającego, a które stanowią tajemnicę Korzystającego. Dotyczy to w szczególności informacji związanych z:

- a)

- b)
- c)

§ 10

Wolontariusz oświadcza, iż zna przepisy dotyczące ochrony danych osobowych, oraz mając na względzie ochronę danych osobowych, zobowiązuje się zgodnie z art. 39, ust.2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. Nr 133, poz. 883) do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji dotyczących danych osobowych ujawnionych w toku realizacji postanowień porozumienia.

§ 11

1. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze Stron za dniowym wypowiedzeniem;
2. Porozumienie może być rozwiązane przez każdą ze Stron bez wypowiedzenia z ważnych przyczyn.
3. Za ważne przyczyny Strony uznają w szczególności:
 - a)
 - b)
 - c)

§ 12

Za wyrządzone szkody strony odpowiadają na zasadach określonych w kodeksie cywilnym.

§ 13

W sprawach nieuregulowanych przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie lub niniejszym Porozumieniem zastosowanie będą miały odpowiednie przepisy Kodeksu Cywilnego.

§ 14

Wszelkie zmiany Porozumienia będą dokonywane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 15

Spory wynikłe ze stosowania umowy rozstrzyga Sąd powszechny w trybie postępowania cywilnego.

§ 16

1. Umowę sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze Stron;
2. Wolontariusz może w każdym czasie domagać się wydania przez Korzystającego pisemnego zaświadczenia o wykonaniu świadczeń przez Wolontariusza. Zaświadczenie to powinno zawierać informację o zakresie wykonywanych świadczeń.

Korzystający**Wolontariusz**

.....

.....

Załącznik nr 2

Nazwa korzystającego, dnia

Zaświadczenie

o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych przez
na rzecz

Niniejsze Zaświadczenie jest potwierdzeniem wykonania przez Pana/Panią
....., ur.
w, zam.
czynności wolontarystycznych wynikających z zawartego w dniu
Porozumienia o wykonywanie świadczeń wolontarystycznych nr

(Część pierwsza: obligatoryjna – informacja, którą korzystający musi zamieścić w zaświadczeniu)

1. Pan/i będąc Wolontariuszem w okresie od do
..... świadczył/a ochotniczo i bez wynagrodzenia
w, na rzecz, świadczenia wolontarystyczne.

*(Część druga: obligatoryjna – informacje (opinia wynikająca z art.44 ust.3 ustawy) które
korzystający musi na wniosek wolontariusza zamieścić w zaświadczeniu)*

2. W zakres wykonywanych świadczeń wchodziły następujące czynności:
-
Powyższe świadczenia zostały wykonane w wymiarze

*(Część trzecia: fakultatywna na wniosek wolontariusza – przykładowe informacje, które
korzystający może na wniosek wolontariusza zamieścić w zaświadczeniu)*

3. Pan/i jako Wolontariusz wykonywał/a swoje świadczenia jako uczeń –
nazwa szkoły/student-nazwa uczelni /bezrobotny/osoba czynna zawodowo.

4. Pan/i wykonywała na rzecz korzystającego, wydającego niniejsze zaświadczenie, świadczenia:
– na stałe,
– po raz pierwszy,
– w ramach przeprowadzanej akcji,
– inne

5. Wolontariusz wykazał się w trakcie wykonywania następującymi umiejętnościami i zdolnościami:
– organizacyjne,
– zarządzające,
– interpersonalne, komunikacyjne,
– innowacyjne,
– inne

6. Rozszerzona opinia na temat Wolontariusza:
.....

*(Część czwarta: informacja fakultatywna – informacja, którą korzystający może zamieścić
w zaświadczeniu)*

7. Zaświadczenie wydaje się na żądanie Wolontariusza.
.....

Podpis osoby upoważnionej przez Korzystającego

VI. WOLONTARIAT W PRAKTYCE

Z koordynatorem wolontariatu w ośrodku pomocy społecznej, wolontariuszami, przedstawicielami organizacji wolontaryjnych rozmawiała Ewa Solecka- Florek, pracownik ROPS w Krakowie

1. Rozmowa z Panią Beatą Komanderą- koordynatorem wolontariatu w ośrodku pomocy społecznej w Brzeszczach.

ESF: Dlaczego Pani zdaniem warto korzystać w ośrodku pomocy społecznej z wolontariatu? Jakie korzyści wolontariat daje ośrodkowi, pracownikom, rodzinom objętym pomocą, wolontariuszom?

– O korzyściach można by napisać wiele dla każdej grup odbiorców pracy wolontarystycznej: osób starszych, samotnych (zmniejszenie poczucia osamotnienia), dzieci (poprawa ocen szkolnych, atrakcyjne spędzanie czasu wolnego), rodzin (pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego). Współpraca z wolontariuszem to też budowanie pozytywnych relacji, więzi przyjacielskich, a w szerszym ujęciu budowanie aktywności obywatelskiej, uwrażliwienie na potrzeby społeczności lokalnej. Podejmowanie działalności wolontarystycznej przez klientów ośrodka pomocy społecznej daje możliwość pobudzenia ich aktywności, odbudowania poczucia własnej wartości, niejednokrotnie staje się „pierwszym krokiem” w powrocie na rynek pracy. Sami wolontariusze mówią o satysfakcji, nowych znajomościach, kształtowaniu nowych umiejętności i nabywaniu wiedzy. Często mogą sprawdzić swoje plany edukacyjne i zawodowe podejmując się np. opieki nad dziećmi, pomocy osobom chorym, prowadzenia zajęć warsztatowych.

Myszę, że jednym słowem korzyść z działań wolontarystycznych można nazwać zmianą na lepsze, możliwością rozwoju, samodoskonaleniem bez względu na to, czy mówimy o instytucji czy osobie „uwikłanej” w wolontariat.

ESF: Jaka jest rola koordynatora ds. wolontariatu – dlaczego warto mieć w ośrodku taką osobę?

– Pomijając fakt, że prowadzenie wolontariatu w ośrodku pomocy społecznej wymaga prowadzenia dokumentacji związanej z angażowaniem wolontariuszy do pracy oraz sprawozdawczością z podejmowanych działań, warto wspomnieć, że koordynator wolontariatu to osoba, która ma czas dla wolontariusza. Wolontariusz pracuje dla nas za darmo, więc należy o niego dbać od momentu pierwszej rozmowy, kiedy znajdujemy dla niego pracę, którą będzie wykonywał chętnie i z zaangażowaniem, poprzez dbałość o jego komfort pracy i motywację do jej wykonania, aż do podziękowania za dobrze zrealizowane zadania.

Tak, jak w przypadku pracownika, wolontariusza należy motywować do pracy, nie mamy możliwości gratyfikacji finansowej, a motywowanie wewnętrzne jest trudniejsze. Koordynator powinien „być dla wolontariusza” i dbać o jego potrzeby.

ESF: Dlaczego Pani zdaniem jako koordynatora jest pewnego rodzaju „opór” w pomocy społecznej we współpracy z wolontariuszami?

– Koordynowanie wolontariatu to dodatkowa praca wymagająca poświęcenia wielu godzin pracy. Nie zawsze kierownictwo ośrodka rozumie, że angażowanie wolontariusza do pracy, to proces, na który składa się rekrutacja, dobór odpowiedniego wolontariusza do odpowiedniego zadania, utrzymanie motywacji osób pracujących bezpłatnie, opracowanie i wdrażanie systemu nagradzania wolontariuszy, współpraca z partnerami i dbałość o dobrą jakość działań partnerskich. To wymaga czasu. Współpraca z wolontariuszami nie ogranicza się do napisania jednego porozumienia i wpięcia go do akt. Koordynatorami wolontariatu zostają zazwyczaj pracownicy socjalni i tak przeładowani zadaniami. W pomocy społecznej nie ma tendencji zwiększania zatrudnienia bądź ograniczania zadań, a wręcz odwrotnie. Wielokrotnie zdarza się, że koordynator pracuje poza godzinami swojej pracy, bo w czasie jego pracy wolontariusze są w szkole, ich rodzice, którzy muszą wyrazić pisemną zgodę i uzyskać informację, co będą robić ich dzieci, również pracują

w podobnych godzinach. Wprowadzenie wolontariusza do rodziny też odbywa się w godzinach popołudniowych lub wieczornych. Nie każdy zwierzchnik wprowadzi dla koordynatora elastyczny system pracy lub zleci nadgodziny do odbioru.

Zrozumiałe jest, że istnieje opór przez dodatkowymi obowiązkami, nawet biorąc pod uwagę wielorakie korzyści, które niesie ze sobą wolontariat.

ESF: Pani Beato, na koniec podpowiedzi dla tych, którzy z wolontariatem dopiero startują.

– Warto korzystać z dobrych i sprawdzonych wzorców – polecam Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Warszawie, wszystkie publikacje znajdujące się na stronie www.wolontariat.org.pl oraz projekty edukacyjne realizowane dla koordynatorów (warto uczestniczyć w cyklu szkoleń, bo nie tylko dają one wiedzę, ale kształtują umiejętności).

Mówiąc o wprowadzeniu wolontariatu do ośrodka pomocy społecznej, podkreślamy wsparcie dla klientów ośrodka, pracowników socjalnych, wolontariuszy, ubogaceniu ofert pomocy społecznej, nie zapominajmy jednak o wsparciu dla samego koordynatora. Warto, by za koordynowanie działań wolontarystycznych w instytucji odpowiedzialne były dwie osoby posiadające podobną wiedzę, mające możliwość wspólnego planowania i realizowania zadań. Takie rozwiązanie doskonale sprawdza się w przypadku urlopu, choroby czy innej nieobecności w zakładzie pracy, bowiem zapewnia ciągłość i dobrą jakość realizowanych zadań.

Dodatkowo należy pamiętać, że owszem koordynator pracuje w ramach swojego wynagrodzenia za pracę, wolontariusz pracuje za darmo, jednak warto zagwarantować w budżecie ośrodka jakieś środki finansowe na zadania związane z realizacją wolontariatu, choćby na ubezpieczenie wolontariuszy, zakup materiałów na realizację poszczególnych zajęć, artykuły żywnościowe na spotkania z wolontariuszami oraz drobne upominki lub imprezę integracyjną, by wolontariuszowi podziękować za wykonaną pracę.

ESF: Pani Beato bardzo dziękuję za rozmowę. Sądzę, że Pani wypowiedź w bardzo trafny sposób opisuje czym jest wolontariat w pomocy społecznej. Życzę dalej takiej siły i wytrwałości w dążeniu do zaplanowanych celów.

2. Rozmowa z Panem Sebastianem Jakubcem – wolontariuszem

ESF: Sebastian, gdybyś mógł powiedzieć dlaczego, jesteś wolontariuszem?

– Wielokrotnie angażowałem się w wolontariat, głównie z chęci niesienia pomocy, dawania innym czegoś pochodzącego ode mnie – świat daje mi miejsce do pięknego życia – wypada dać światu coś od siebie. To kwestia wniesienia od siebie czegoś optymistycznego w życie ludzi wokół, szerzenia dobroci w społeczności, która mnie otacza. To chyba taka moja misja - próbować dokonywać pozytywnej zmiany wśród ludzi.

ESF: Jak ten wolontariat dokonywał się w Tobie?

– Na ogół w wolontariacie znajdowałem się niejako „z biegu” – po prostu, gdzieś komuś, było potrzebne moje zaangażowanie i chętnie się na to pisałem. Ostatni wolontariat – w Stowarzyszeniu, gdzie pracuje się z dziećmi niepełnosprawnymi – rozpoczął się dosyć nietypowo, bo od praktyki zawodowych. Jednak tych dzieci nie da się tak po prostu zostawić po 40 godzinach praktyki – ujmują za serce i człowiek zostaje z nimi. Wolontariuszem jestem, gdyż lubię pomagać innym, uczyć się być w relacji z drugim człowiekiem i dla drugiego człowieka.

ESF: Jakie widzisz dla siebie korzyści?

– Wolontariat choć bezinteresowny, jest bezcenny! Korzyści są dla obydwu stron - osoba potrzebująca otrzymuje wsparcie, ktoś jest blisko niej, pomaga jej w trudnościach, które aktualnie ją trapią. W przypadku gdy pomagamy konkretnej organizacji – korzyścią jest to, że przyczyniamy się do jej rozwoju, również dzięki nam idzie ona krok do przodu. Korzyścią jest również wdzięczność ludzi, którym pomogliśmy. Po dobrze zrealizowanym zadaniu, osiągnięciu określonego celu – słyszy się wiele miłych słów, ale najważniejsze jest w nich to – że płyną z głębi serca, z praw-

dziwej radości człowieka, któremu pomogliśmy uczynić choć jeden mały krok, do jego wielkiego sukcesu.

ESF: Na co zwracasz uwagę, czy wolontariat spełnia Twoje oczekiwania, co Cię w nim zaskoczyło?

– Zwracam uwagę na przydatność moich działań. Jeśli widzę, że jestem potrzebny ludziom, organizacji, której pomagam – to niezwykle motywujące. Wtedy naprawdę chce się działać – to daje kopa do wstania rano i wyruszenia ku kolejnej przygodzie z wolontariatem. Każde spotkanie z drugim człowiekiem jest zaskoczeniem - nigdy nie wiemy, kiedy uśmiechnie się do nas i podziękuje za zaangażowanie w jego życie, jego sprawy - które często przez innych są traktowane drugoplanowo. Dzięki naszemu wsparciu drugi człowiek znów może poczuć się ważny, w centrum czyjegoś zainteresowania.

ESF: Dlaczego warto rozpocząć swoją przygodę z wolontariatem?

– Czytając ten poradnik jesteś zainteresowany pozytywną zmianą w swoim otoczeniu – wolontariat jest krokiem do czynienia takich zmian. Udział w wolontariacie pomaga angażować siebie i swoich bliskich w kreatywne i wspaniałe rzeczy - na rzecz swojej społeczności, ludzi i grup często niedostrzeganych przez innych. Dodatkowo jest niezwykle cennym doświadczeniem życiowym – wolontariat zmienia nie tylko życie tych, którym pomagasz. Zmienia pozytywnie również i Ciebie. Jest również szansą na poznanie nowych wspaniałych ludzi - z którymi będziemy współpracować na rzecz potrzebujących. Kontakt z innymi wolontariuszami jest dodatkowym walorem wolontariatu - przyjaźnie takie często zostają na bardzo długo.

ESF: Co poleciłbyś młodym ludziom na starcie, na co zwracać uwagę?

– Warto dobrać miejsce współpracy zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Jeśli tak wybierzesz – będziesz się czuć dobrze i swobodnie – dzięki temu będziesz potrafił przekazywać te odczucia z Twojej pracy tym, którym pomagasz. Warto pamiętać - że wolontariat ma również Tobie sprawiać radość, i że jest dobrowolny. Nie obawiaj się otwarcie rozmawiać z osobą, która koordynuje Twoją współpracę z organizacją - możesz czuć, że jakies sytuacje są dla Ciebie trudne czy czuć się w nich źle – i dobrze jest wtedy otwarcie o tym porozmawiać, niż robić coś na siłę i dodatkowo się tym denerwować. Zawsze znajdują się inne rzeczy do zrobienia – które mogą Ci bardziej odpowiadać. Będziesz efektywniejszy w działaniach, w których będziesz czuć się dobrze! Dla każdego kto chciałby zacząć swoją przygodę z wolontariatem - powiem, serdecznie i ciepło: Naprawdę warto! Jeśli nie wiesz czy sobie poradzisz, masz wątpliwości czy nie zrobisz czegoś źle, pamiętaj: w wolontariacie liczy się bliskość drugiego człowieka. Ludzie, którym będziesz towarzyszyć nie zawsze potrzebują specjalnych działań - wystarczy im Twoja przyjazna obecność w ich życiu, ich historii. Poczucie kiedy ktoś jest obok, może ich wesprzeć dobrym słowem, miłym gestem - to bezcenne.

ESF: Jesteś bardzo młodym człowiekiem, w twoich słowach słyszę wielką pasję z tego co robisz. Kiedy rozpoczął swoją przygodę z wolontariatem?

– Zaangażowanie w pomoc innym towarzyszą mi od czasu początku liceum. Kiedy uczęszczałem do XXX LO w Krakowie wzięłem sobie do serca słowa jego patrona (św. Brata Alberta), „Powinno się być dobrym jak chleb, który dla wszystkich leży na stole, z którego każdy może kęs dla siebie ukroić...” – i taka jest natura wolontariatu – my dajemy siebie, swoją obecność, umiejętności i indywidualność, a osoby potrzebujące mogą skorzystać z tego, w taki sposób, jaki dla nich okaże się pożyteczny. Wtedy było to głównie zaangażowanie w Kwestę Listopadową na Grębałowie, a także zbiórki na Hospicjum św. Łazarza. Taka niebezpośrednia pomoc innym jest dobrym wyborem na sam początek - potem łatwiej pomagać bezpośrednio konkretnym potrzebującym. Zaangażowanie w działania na rzecz innych przełożyło się także na wybór studiów, gdzie było jeszcze więcej okazji do pomocy innym. Praktyki przerażały się po szybkim czasie w stałą współpracę wolontaryjną - tak było chociażby z Przedszkolem Specjalnym Nr 100 oraz Stowarzyszeniem Rodzin Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski DOM NADZIEI.

ESF: Dziękuję bardzo za rozmowę.

3. Rozmowa z Panią Marią Pułczyńską i Panem Tadeuszem Pułczyńskim – założycielami Korczakowskiej Republiki Dziecięcej Dyliniarnia

ESF: Jesteście Państwo jedną z najbardziej rozpoznawalnych w Krakowie organizacji działających na rzecz dzieci. Jak to się dzieje, skoro stowarzyszenie liczy tylko kilkunastu stałych członków?

– Cieszę się że jesteśmy rozpoznawalni. To nie tylko nasza zasługa, ale przede wszystkim naszych wolontariuszy.

ESF: Właśnie o tym chciałabym z Państwem porozmawiać. O wolontariacie, czym on jest dla was, dla waszej organizacji. Ale chciałabym, abyśmy rozmawiali też o wolontariacie, o jego słabych i mocnych stronach.

– Wolontariat jest moją pasją od wielu lat. Jak coś człowiekowi wychodzi, coś się udaje, to staje się później jego konikiem. Oprócz działalności w naszym stowarzyszeniu jestem również nauczycielem w szkole (Maria Pułczyńska), założyłam tam kółko wolontaryjne i na podstawie obu działalności przygotowuję obecnie konspekty do zajęć z wolontariatu.

ESF: Już tak wcześnie, w szkole podstawowej trzeba zacząć edukację?

– Sądzę że tak, ale nie chodzi o to, żeby każdy był wolontariuszem, nie każdy musi nim być, ale na starcie musimy uświadomić sobie czym ten wolontariat jest. W swoim czasie ktoś może poczuć lub nigdy nie poczuć, że chce nim być, ale musi „poczuć” temat, wiedzieć, jaki ma to sens. To są te najważniejsze aspekty.

ESF: Czyli właściwe uświadomienie?

– Tak, bo często ludzie dorośli nie mają w ogóle pojęcia kim jest wolontariusz. Ogólnie wolontariusz kojarzy się z osobą, która jest do dyspozycji każdego, o każdej porze i że może pomóc we wszystkim. Ale po co to robi, jakie ma z tego korzyści skoro nie ma pieniędzy - to już nie podlega żadnym rozważaniom. Definicje wolontariatu ludzie mają w sobie, ale często zdarza się, że nie dowierzają, że robi się coś bez pieniędzy, nie widzą innych korzyści. Właśnie dlatego na naszej stronie internetowej mamy zakładkę „Kariera w KR D”. Dość przewrotnie, bo przecież karierę „robi się” gdy ma się pieniądze, gdy pracuje się. Ale proszę pomyśleć, pracodawcy nagminnie oczekują, aby osoba, która chce przyjść do pracy posiadała już doświadczenie. Jeśli ktoś dopiero skończył szkołę, to gdzie ma nabyć takiego doświadczenia? Świetną receptą na spełnienie tych oczekiwań jest właśnie wolontariat.

ESF: Stąd też popularność wolontariatu wśród studentów. Studenci, to osoby dorosłe, dobrze, że w ten sposób rozpoczynają swoją karierę. A jak wygląda wolontariat wśród młodszycy?

– Tragedią jest to, że działalność wolontarystyczna, za którą przyznawane są punkty, nie jest przez pedagogów odpowiednio sprawdzana. Powoduje to często, że na wolontariat decydują się młodzi ludzie, nie dlatego, że chcą pomóc, ale tylko po to, aby zdobyć punkty, co ma odzwierciedlenie na świadectwie i pomaga w dostaniu się do wymarzonej szkoły. Jest to nieporozumienie, które wynika nie tyle z nieświadomości dzieci, ile z braku czujności ze strony niektórych nauczycieli, ponieważ w szkole wystarcza samo porozumienie, a nikt nie weryfikuje, czy wolontariat miał miejsce. Nikt jeszcze nigdy nie zwracał się do nas z prośbą o opinię. A zdarza się, że dziecko po podpisaniu umowy ani razu na wolontariat nie przyszło.

ESF: To rzeczywiście kłopotliwa sytuacja, czy jest jakieś wyjście?

– Znowu wracamy do punktu wyjścia: uświadamianie i jeszcze raz uświadamianie ludzi odpowiedzialnych za wychowanie dzieci! Oprócz tego zmodyfikowaliśmy nasze porozumienia o zapis, że niniejsza umowa jest poświadczaniem faktu nawiązania współpracy z wolontariuszem, nie jest jednak poświadczaniem wykonania świadczeń wolontaryjnych i poświadczaniem, iż wolontariusz z niniejszej umowy wywiązał się w sposób prawidłowy.

ESF: Proszę powiedzieć, dużo takich negatywnych przypadków państwo macie?

– Niestety tak, zwłaszcza wśród gimnazjalistów...oczywiście nie wszystkich, ale... znowu wracamy do tej nieszczęsnej sytuacji z punktacją. Oczywiście zależy nam na młodych ludziach, chcemy ich przyciągnąć, ale nie w ten sposób. Wolontariat gimnazjalistów jest dla nas wielkim wyzwaniem! Tak prawdę mówiąc, ani to wina dziecka, ani rodziców, ani nauczycieli czy szkoły za stan jaki mamy, wina gdzieś leży u każdego po trochu, czyli zły jest system. Stąd moje przekonanie, że istnieje potrzeba wdrażania wolontariatu w program nauczania. Bo im dziecko młodsze, tym lepiej i szybciej poznaje świat, bez barier i uprzedzeń. Wiek wczesnoszkolny i oczywiście język dostosowany do wieku dzieci jest najlepszym momentem na wdrażanie wolontariatu. Pod tym właśnie kątem opracowujemy konspekty wdrażania wolontariatu do szkoły podstawowej. Sama grupa wiekowa gimnazjalistów nie jest problemowa, ale brak uświadomienia im kwintesencji wolontariatu powoduje, że właśnie z gimnazjalistami, którzy starają się o wolontariat mamy dużo problemów.

ESF: Jakie inne trudności wynikają jeszcze z wolontariatu młodzieży?

– Jeśli chodzi o młodzież, to często trzeba tłumaczyć rzeczy, które nam wydają się oczywiste i podstawowe. Bo jak wytłumaczyć rzeczy, które wymagają zwykłej ludzkiej solidności? Solidność jest to pierwsza rzecz, z którą ludzie mają problem- bez względu na wiek.

ESF: Przychodzą na myśl jakieś konkretne sytuacje?

– Tak, oczywiście. Zawsze tłumaczymy wolontariuszom, że jeśli zdarzy się sytuacja, że wolontariusz nie może przyjść np. do dziecka, albo na zbiórkę pieniędzy lub inną akcją, to zawsze ma prawo zrezygnować, tak naprawdę nie musi nawet podawać przyczyny, ale zawsze niech powiadomi. Jest wolnym człowiekiem, nie musi nic robić na siłę. Ale powinien powiedzieć o swojej nieobecności nawet 5 minut przed – to już niestety nie zawsze jest to takie oczywiste. A przecież ktoś czeka, ktoś liczy na twoją obecność... To jest właśnie ta solidność, obowiązkowość i kształtowanie charakteru. A zdarza się tzw. słomiany zapał. Bardzo często spotykamy się również z nieodpowiedzialnością rodzicielską i brakiem konsekwencji w wychowaniu, przy czym jest to szkoda dla dziecka i dla wolontariatu. Wiem, że to mocne słowa. My nie możemy przejmować roli rodziców. Jeśli mama zdecydowała, że dziecko dzisiaj nie weźmie udziału w wolontariacie, to tak musi być. Często rodzice traktują wolontariat jako nagrodę dla dziecka.

ESF: To chyba dobrze? Świadczy o tym, że dziecko dobrze się tu czuje i realizuje?

–Tak, oczywiście, ale traktując wolontariat jako nagrodę, zdarza się, że np. gdy dziecko nie odrobi zadania domowego, albo złapie złą ocenę w szkole- „za karę” nie może iść na wolontariat. Tylko nikt nie bierze pod uwagę, że w naszym wypadku - wolontariat, to drugi człowiek, to spotkanie i pomoc dziecku potrzebującemu. I czy jest to właściwa „kara”, jeśli tak, to dla kogo? To jest działanie na szkodę i dziecka i stowarzyszenia. Dziecko w wolontariacie ma się czuć dobrze, ma czuć pasję w działaniu, ma czuć, że fajnie jest pomagać i być potrzebnym.

ESF: Dlaczego to jest takie ważne?

– Każdy z nas, bez względu na wiek lubi być komuś potrzebnym, lubi być docenianym, zauważanym. Jak pomagasz - widzisz potrzeby innych i często twoje problemy stają się mniejsze... dlatego tak ważny jest moment pierwszego spotkania z organizacją. Trzeba okazywać szacunek wobec siebie, wykonywanej pracy, doceniać. Trzeba pozytywnie wzmacniać, nagradzać i chwalić. Pochwała dla dziecka, zwłaszcza na forum jest niekiedy ważniejsza niż nagrody rzeczowe.

ESF: To jak w stwierdzeniu, że pierwsze wrażenie zawsze się robi tylko raz.

– Tak, zawsze dbamy aby wolontariusze, ich rodzice czy nasi podopieczni oprócz miłej atmosfery zawsze mieli herbatkę, kawkę czy ciastko.

ESF: Wracając do wolontariatu, w jaki sposób współpracujecie z rodzicami?

– Zawsze spotykamy się z rodzicami i z dziećmi. Nie wystarczy nam telefoniczna informacja rodzica, że wyraża zgodę na wolontariat dziecka. Odbywamy kilka rozmów. Pierwsza z dzieckiem i jego rodzicami, chcemy aby rodzice powiedzieli coś o dziecku, o jego zainteresowaniach, ale o to samo prosimy też dziecko. Kładziemy też nacisk, aby rodzice usłyszeli co można robić w naszym stowarzyszeniu, jakie są nasze oczekiwania i potrzeby. Następnie rozmawiamy z samym dzieckiem, pogłębiając jego wiedzę na temat Dyliniarni, a my dowiadujemy się więcej o wolontariuszu. Prosimy też o wypełnienie ankiety zainteresowań i preferowanych aktywności, która jest później bardzo często weryfikowana tak, aby można było działać w myśl zasady: mam wpływ, mam wybór na to, co będę robił. Następnym krokiem jest podpisanie zgody na przygotowanie do wolontariatu pod okiem koordynatora. Jest to czas na wdrożenie w wolontariat, a także czas na popełnianie takich błędów, których wolontariusz już popełniać nie powinien. Każdą umowę, czy na przygotowanie do wolontariatu, czy o wolontariat podpisuje rodzic bądź opiekun prawny dziecka i kandydat na wolontariusza. Dziecko czuje się już jak wolontariusz, a dla nas jest to jego okres próbny. Od samego początku zwracamy również uwagę na właściwe odnoszenie się do siebie, do podopiecznych. Dbamy o wzajemny szacunek, poufność.

ESF: Rozumiem, że wprowadzane zasady są efektem wieloletnich własnych spostrzeżeń i doświadczeń.

– Tak, polecamy tzw. okres próbny oraz rozmowy i jeszcze raz rozmowy z rodzicami, i wolontariuszami. I jeszcze jedno, co ściśle wiąże się również z naszą działalnością, z naszą misją: mamy wychowywać, a nie tylko uczyć wolontariatu. Bez względu na to, czy dziecko będzie wolontariuszem, czy nie, sam fakt przyjscia do nas, jest pewnego rodzaju uwrażliwieniem na drugiego człowieka. Nawet jeśli odejdzie z wolontariatu, będzie to jego samodzielna decyzja, od nas nigdy nie usłyszysz, że się do tego nie nadaje.

ESF: W jaki sposób osiągacie taką jakość, taki profesjonalizm?

– Powiem tak, kiedyś rozmawialiśmy z księżmi z podkrakowskiego klasztoru, ponieważ byliśmy pod wrażeniem dojrzałości, wysokiej moralności młodych kleryków, i tego co robią. Zapytaliśmy przełożonych: jak oni to robią? Odpowiedź bardzo mnie zaintrygowała: otóż biorąc pełną odpowiedzialność za to co robią, przyjmując do swojego grona ludzi tylko po ścisłej selekcji. I gdyby to przełożyć na naszą działalność, to biorąc odpowiedzialność za dzieci musimy dbać o wysoką jakość pedagogiczną. Mamy dać szansę podopiecznym- dzieciom. Dlatego wprowadziliśmy okres próbny o którym wcześniej już mówiliśmy.

ESF: Jeśli chodzi o wdrażanie wolontariatu w system pomocy społecznej, jakich rad moglibyście udzielić?

– Wprowadzając wolontariat do organizacji, bez względu na to, czy jest to system pomocy społecznej, czy inna branża niezbędne jest wcześniejsze fachowe wykształcenie personelu. Natomiast jeśli chodzi o placówki współpracujące z organizacjami korzystającymi z usług wolontariuszy bardzo pomocne byłoby wygospodarowanie chociaż 15 minut aby zebrać pracowników i powiedzieć czym jest wolontariat. Bierze się to stąd, iż po tylu latach współpracy mogą powiedzieć, że nie zawsze w ten sam sposób rozumiemy wolontariat, często są to różnice ideologiczne. Niekiedy spotykamy się z kompletnym brakiem zrozumienia. Często pracownicy nie wiedzą czym jest wolontariat, boją się dodatkowych obciążeń w pracy, boją się wolontariuszy traktując ich niejednokrotnie jako potencjalne zagrożenie. Owszem, są to dodatkowe ręce do pracy, ale trzeba tę pracę pokazać. Przeanalizujmy: pracownik przychodzący do pracy na tzw. etat, potrzebuje minimum 3 dni na wdrożenie się do pracy, czyli 3 x 8 godzin, co daje 24 godziny. Wolontariusz przychodzący na wolontariat też potrzebuje 24 godzin na wdrożenie, tyle tylko że przychodząc np. trzy razy

w tygodniu po 2 godziny, to daje nam cały jeden miesiąc na wdrożenie, a nie 3 dni. Ten pierwszy okres wprowadzający w pracę jest najtrudniejszy, dlatego ważnym jest przygotowanie zespołu pracowników etatowych na wolontariat ale i jeśli jest taka możliwość oddelegowanie koordynatora do wolontariatu, który przygotowuje i pracowników i wolontariuszy. Kolejna rada to dobrze wyjaśnić nasze oczekiwania, co będzie należało do zadań wolontariusza, do kogo ma się zwrócić w razie jakichkolwiek pytań czy wątpliwości.

ESF: Współpracujecie od lat z pomocą społeczną. Jakie są wasze spostrzeżenia, co można usprawnić?

– Często opiekujemy się tymi samymi ludźmi, ale nasza praca różni się. Opiekujemy się rodzinami bez względu na wysokość dochodu. Pokażę to na przykładzie: ktoś, kto korzysta z pomocy z ośrodka pomocy społecznej, jeśli znajdzie pracę, często przestaje z tej pomocy korzystać, ponieważ jego dochód przekroczył stosowne kryteria. W naszym stowarzyszeniu dalej jest podopiecznym, bo podpisujemy współpracę na rok, ponieważ zdajemy sobie sprawę, że nie zawsze nowa praca może być stała, bo jeśli ktoś przez długi czas był bez pracy, to nawet jeśli ją zdobył może potrzebować wsparcia na szerokich wodach. I jeszcze jest też jedna znacząca różnica – organizując jakąkolwiek akcję, zawsze wręcz zachęcamy do udziału w niej także rodziców, nigdy nie separujemy rodziców od dzieci np. gdy organizujemy wyjście do kina czy wycieczkę, to jest to dla rodziny, nie tylko dla dziecka, ponieważ widzimy takie korzyści jak wspólne przebywanie, wspólne przeżywanie, wspomnienia- coś, co łączy, buduje rodzinę.

ESF: Słyszałam również, iż macie tutaj ciekawy pomysł nagradzania. Proszę go w skrócie opisać.

– Punkty. Wiemy, że punkty źle się kojarzą, ale nasz system punktowania motywuje do działania. Mianowicie: pierwsza zasada jaką mamy- nie przydzielamy punktów ujemnych. Punkty mamy obowiązkowe – 6 punktów w skali roku i ponadobowiązkowe. Jeśli w ciągu roku ktoś tych 6 punktów nie zdobędzie, to nie przedłużamy z nim dalszej współpracy, mimo iż kwalifikują się ze względu na kryterium dochodowe. Za co przyznajemy punkty: za aktywność taką jak: udział w wycieczce z dziećmi, odbiór paczki mikołajowej, wzięcie udziału w szkoleniu itp. Mało tego, ta rodzina, która otrzyma największą liczbę punktów otrzymuje nagrodę, np. bilety do opery, filharmonii. Ale te 6 podstawowych punktów musi nasz podopieczny „dolać” w ciągu roku jak komórki. Jeśli nie, widać mu nie zależy i nie może korzystać z naszego wsparcia. Każdy, każda rodzina ma swój profil, swój login, podgląd jak jego sytuacja punktowa wygląda. To działa mobilizująco. Rodzina jest aktywniejsza, efektywniej szuka wyjścia z trudnej dla siebie sytuacji, ale to jest temat już na inną rozmowę.

ESF: Myślę, że wiele metod pracy Dyliniarni można by przenieść w pracę socjalną w pomocy społecznej. Dziękując za rozmowę życząc dalej takiego zapалу i entuzjazmu w pracy.

Korczakowska Republika Dziecięca „Dyliniarnia”¹¹- organizacja charytatywna na rzecz dzieci powstała w Krakowie w marcu 1983 roku. Założycielami są Maria i Tadeusz Pułczyński. Celem działania Stowarzyszenia jest działalność charytatywna na rzecz dzieci i ich rodzin, edukacja kulturalno- oświatowa, profilaktyka społeczna, wyczulanie dzieci i młodzieży na krzywdy i problemy innych, wytworzenie wokół dziecka atmosfery zrozumienia, bezpieczeństwa, szacunku i dowartościowania.

W maju 1996 roku KRD Dyliniarnia została odznaczona Korczakowskim Medalem w uznaniu zasług za propagowanie wartości pedagogicznych i społeczno – moralnych. Medal wręczył Prezes Komitetu Korczakowskiego w Izraelu, dr Benjamin Anolik.

W sierpniu 1996 roku Prezydent miasta Krakowa nadał nazwę ulicy Republiki Korczakowskiej prowadzącej do Dyliniarni.

W wrześniu 1996 roku KRDDyliniarnia otrzymała apostolskie błogosławieństwo papieża Jana Pawła II. W piśmie z Sekretariatu Stanu Stolicy Apostolskiej w Watykanie wypukła się między innymi fakt, że

¹¹ http://pl.wikipedia.org/wiki/Korczakowska_Republika_Dzieci%C4%99ca_%22Dyliniarnia%22

w prowadzonej przez Dyliniarnię działalności godne jest najwyższego uznania zaangażowanie w dzieło pomocy dzieciom, w odkrywaniu ich prawdziwego miejsca w społeczeństwie dorosłych, które często nie poświęca im uwagi w takim zakresie, jak na to zasługują.

W maju 1997 roku założyciele Korczakowskiej Republiki Dziecięcej Dyliniarnia otrzymali wyróżnienie Organizacji Szerzenia Kultury Polskiej Polcul Foundation.

W maju 2005 roku założycielka Dyliniarni Maria Pułczyńska została odznaczona Korczakowskim Medalem w uznaniu zasług za propagowanie wartości pedagogicznych i społeczno – moralnych. Krakowska Republika

Dyliniarnia jest również laureatem tytułu Filantrop Krakowa 2008.

4. Rozmowa z Panią Anną Witek – wolontariuszką w Dyliniarni

ESF: Zaczniemy tak po prostu – od czego się zaczęło?

– Trafiłam tutaj z kursu na przedstawiciela handlowego, organizowanego z funduszy unijnych. Nie do końca byłam zdecydowana na przedstawiciela handlowego, doradcę klienta i dlatego spróbowałam w organizacji pozarządowej. Chciałam zapoznać się z taką pracą, gdyż wcześniej nie miałam żadnego doświadczenia. Zaczęło się to we wrześniu ubiegłego roku. Otworzyłam się na ludzi, rozwinęłam skrzydła, odkryłam talenty, o których nie miałam pojęcia, znalazłam wielu sponsorów na rzecz Dyliniarni, podpowiedziałam trochę technik jak reklamować się, jak zdobywać sponsorów. I tak jak przyszłam tutaj na dwa miesiące, tak „siedzę” tutaj do dziś. Od września otwieramy filię dzienną w szkole dla dzieci.

ESF: Jakie korzyści daje Pani wolontariat?

– Zadowolenie z siebie, odkrycie, że za uśmiech można zrobić wiele rzeczy, to jest coś co ciągnie. Robię coś bo chcę, nie muszę. Spotykam się z opiniami po co ty tam jeździsz, przecież nic z tego nie masz.

ESF: Co wtedy Pani odpowiada?

– Mam bardzo dużo! Uśmiech, zadowolenie, a przede wszystkim przyjaźń i docenienie tego co robię, nigdy nie padają tutaj słowa, że tego nie zrobiłaś, jesteś nedorajdą, wręcz przeciwnie, oni wszystko we mnie cenią. Nawet to, że przyjdę, powiem dwa słowa - to dla kogoś ma znaczenie. Korzyści ze spotkania z drugim człowiekiem. Korzyści też z tego, że gdy jest coś organizowane mogę w tym uczestniczyć razem z moimi dziećmi, nie muszę już płacić albo za wstępy, albo za opiekę nad dziećmi podczas mojej nieobecności. Korzyści na całe życie - przebywanie i spędzanie czasu z dziećmi.

ESF: Co można powiedzieć pracodawcom, organizacjom, aby bardziej otwarcie podchodzili do wolontariatu jak również tym, którzy mogą być wolontariuszami?

– Wolontariat jest dobrym sposobem na poznanie ludzi, organizacji, miejsca pracy.

ESF: Co jest takiego ważnego oprócz docenienia?

– Satysfakcja, poczucie, że udało mi się coś samej zrobić, np. znaleźć sponsora.

ESF: Co by Pani radziła młodym ludziom, ich rodzicom?

– Wolontariat może też pomóc młodym ludziom, gdzieś zagubionym. Wiadomo, życie jest ciężkie i różnie się toczy. Tutaj można odnaleźć nie tylko swoje powołanie ale również przyjaźń i zaufanie innych do mnie i moje do ludzi.

ESF: Coś Pani zmieniła w swoim życiu przez wolontariat?

– Tak, bardziej uwierzyłam w siebie, w to, że jestem coś warta, że mogę sobie w życiu poradzić, nabrałam pewności siebie, wiary w ludzi. Wiem na co mnie stać, dlaczego to robię. Traktuję to też jako zdobycie doświadczenia w staraniu się o przyszłą pracę.

ESF: Dziękuję za rozmowę.

5. Rozmowa z Panią Władysławą Jędras – wolontariuszką w Dyliniarni

ESF: Jak rozpoczęła się Pani współpraca z Dyliniarnią?

– Na początku trafiłam tutaj z innego stowarzyszenia na praktyki. Tak naprawdę była to moja trzecia rozmowa w sprawie praktyk, ale postawa Pani Marii i pana Tadeusza Pułczyńskich tak mnie ujęły, że postanowiłam zostać. Zarzili mnie swoim entuzjazmem i energią. Zresztą, z natury też jestem optymistą, lubię jak się coś od siebie daje, nie tylko bierze i to właściwie mnie sprowokowało do pozostania.

ESF: Dlaczego? Myśli Pani, że to pierwsze wrażenie jest tak ważne?

– Tak, oni są świadectwem tego co robią. Są autentyczni, wierzą w to co robią.

ESF: Czym się Pani tutaj zajmuje?

– Obecnie jestem wolontariuszem, skupiam się na opiece nad dziećmi. Na praktykach robiłam wszystko co było potrzebne.

ESF: I wtedy właśnie postanowiła Pani zostać?

– Tak.

ESF: Dlaczego?

– Organizacja zajmuje się pomocą dzieciom, głównie na tym się skupia, ale również całym rodzinom, bo przecież nie da się rodziny od dziecka oddzielić. Sama pochodzę z wielodzietnej rodziny, więc wiem jak to jest, kiedy dziecku czegoś brakuje, kiedy dziecko czegoś potrzebuje. Rodzina jest najważniejsza, miłość w niej jest najważniejsza i bardzo dobrze, jeśli ją dziecko otrzymuje, ale potrzebne są też rzeczy materialne.

ESF: Jakie Pani czerpie korzyści z wolontariatu?

– Przede wszystkim czerpię energię dla siebie. Bardzo lubię energicznych ludzi, jak coś się dzieje, cieszę się jak tu przychodzi, jak coś pozytywnego robię. Daje mi to ogromną radość.

ESF: Rozumiem, że aby przyciągnąć wolontariusza i później żeby z nami został, trzeba zaoferować mu coś interesującego? Trzeba stworzyć coś, co zaciekawi, tak?

– Dokładnie tak. Wydaje mi się, że jest wiele osób, które nie bardzo wiedzą, co mają w życiu robić. W momencie przyścia do takiej organizacji, nie dość, że pomagają, to jeszcze odkrywają co mają w sobie, jaki potencjał.

ESF: Czyli odkrywają swoje mocne strony?

– Tak.

ESF: Czy to odkrywanie siebie daje poczucie wiary i działa mobilizująco?

– Tak, to prawda, człowiek z entuzjazmem i taką siłą działa...

ESF: Pani też zaraża entuzjazmem!

– Próbuję. I rzeczywiście spotykam się z opiniami innych: „o jak dużo tam u was się dzieje”, „tyle robicie, tak fajnie”. Ale z drugiej strony spotykam ludzi, którzy mieszkają po sąsiedzku i nie wiedzą o takich działaniach, a przecież stowarzyszenie działa już blisko 30 lat...

ESF: Wracając do korzyści z wolontariatu i odkrywania siebie i swoich mocnych stron, czy poleciłaby Pani tę formę dla rodziców i ich dzieci?

– Tak. Ludzie działający w takiej organizacji zupełnie inaczej się do siebie odnoszą, do innych również. Wiedzą, że szacunek dla innych jest na pierwszym miejscu. Wiedzą, że nie należy nikogo krzywdzić, nawet słowem. Poza tym więzi między młodymi ludźmi i ich rodzicami często na skutek takich działań poprawiają się, stają się sobie bliżsi- tak to widzę. Jestem osobą otwartą, co myślę, to mówię, ale nauczyłam się tutaj również tego, że wiele rzeczy można przekazać inaczej, że warto niekiedy pomyśleć zanim się coś powie, że można inaczej...

ESF: Zmiany najlepiej rozpocząć od siebie?

– Tak. Jeśli chce się zmienić świat, trzeba zmienić coś w sobie!

ESF: Pięknie powiedziane! Daje też wiele do myślenia. Czego jeszcze uczy wolontariat?

– Na pewno uczy odpowiedzialności, systematyczności, dyscypliny i tego, że jeśli mój czas jest ważny, cenny, to innych również. To ważne, musimy nauczyć się szanować czas innych, organizować ten czas, a z tym bywa różnie.

ESF: Czyli wolontariat to też taka szkoła życia?

– Tak, szkoła nie dla punktów ale dla życia.

ESF: Znowu te nieszczęsne punkty. Tak jeszcze na zakończenie chciałam zapytać, czy wierzy Pani, że dobro powraca?

– Jestem o tym przekonana na 100%, doświadczam tego i uważam, że jeśli człowiek coś z siebie pozytywnego daje, to wróci to do niego.

ESF: Dziękuję za rozmowę.

6. Wolontariat w oczach specjalistów

Wolontariat według specjalistów ds. rekrutacji¹²

„Wolontariat świadczy o zaradności, potrzebie rozwoju i dojrzałości życiowej. (...) to dowód, że osoba ma inicjatywę, dąży do swojego celu, chce się uczyć i nie czeka, aż ktoś inny weźmie jej los w swoje ręce”.

konsultantka firmy Randstad, specjalizującej się w rekrutacji i selekcji personelu

„Wolontariat jest informacją, że kandydat jest otwarty na drugiego człowieka i prawdopodobnie będzie potrafił dobrze współpracować w zespole”.

konsultantka do spraw rekrutacji firmy Adecco

„Wolontariat w życiorysie, zwłaszcza młodej osoby, dowodzi świadomości wymagań, jakie stawia dzisiejszy rynek pracy, i chęci zdobywania konkurencyjnego doświadczenia”.

przedstawicielka firmy GraftonRecruitment

¹² <http://www.pociagdokariery.pl/ArticleDocs/259/wolontariat-a-bezrobocie.pdf>

BIBLIOGRAFIA:

1. Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza - Centrum Wolontariatu - Warszawa 2008
2. K. Kołodziej, Wolontariat w pytaniach i odpowiedziach, Warszawa 2008
3. M. Ochman, P. Jordan, Jak pracować z wolontariuszami, Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS, 2001
4. S. Gawroński, Ochotnicy Miłości Bliźniego, Wydawnictwo WIĘŻ, Warszawa 1999
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873)
6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593)
7. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 Nr 210 poz. 2135)
8. Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz.U.2002 Nr 199 poz.1674)
9. Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. 2007 Nr 201, poz. 1455).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych. (Dz. U. 2010 Nr 228 poz. 1488)
11. www.pozytek.gov.pl
12. www.wolontariat.org.pl
13. www.ngo.pl

ISBN 978-83-60242-55-1